

קול קורא לסדנת חוקרים בינלאומית בנושא הגירות ומולדות מרובות

16-17 בפברואר, 2026

ירושלים, ובזום (סדנה היברידית)

מועד חדש

מכון בן-צבי לחקר קהילות ישראל במזרח, בשיתוף מרכז עזריאלי ללימודי ישראל (מעל"י), מכון בן-גוריון לחקר ישראל והציונות, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

מולדת מהי, ומה תפקידה בעולם רב-תרבותי וגלובלי? מה המשמעות של ריבוי מולדות? ומה היא מהות הקשר שבין אדם למולדתו והאם הוא אוניברסלי?

הסופר היהודי-גרמני ז'אן אמרי, אשר ביקש למחוק מזהותו את המולדת שבגדה בו עם עליית הנאציזם, כתב:

"...האדם זקוק למולדת. לכמה? ... את הצורך של אדם במולדת אי אפשר למדוד מדידה כמותית ואף על פי כן, דווקא בימים אלה, כשסר חינו של המושג מולדת, אני חש פיתוי חזק לענות על השאלה הזאת שאינה אלא שאלה רטורית, ולומר: להרבה, האדם זקוק להרבה מולדת..."

(ז'אן אמרי, מעבר לאשמה ולכפרה, תרגום: יונתן ניראד, תל אביב 2007, עמ' 134).

ההיסטוריה של יהודי ארצות האסלאם וחצי האי האיברי ידעה לא מעט הגירות, עקירות וגירושים, זאת לצד קיום יציב של קהילות מבוססות לאורך מאות שנים. בסדנה זו נבקש לדון בשאלות כיצד באה לידי ביטוי זיקתן של קהילות יהודיות למקום מגוריהן לצד זיקתן הרעיונית וההיסטורית לציון ולספרד, וכיצד השתלבו אלו עם זיקות ונאמנויות חדשות, שנוצרו בעקבות נדודים והתערות במקומות חדשים באמריקה הצפונית והדרומית ובמערב אירופה. אנו מעודדים הגשת הצעות להרצאות קצרות במסגרת הסדנה, ובעיקר כאלו אשר מתייחסות לשאלות מתודולוגיות ואינטר-דיסציפלינאריות, בשאיפה לאתגר תפיסות בינאריות שרווחות עדיין במחקר - כמו למשל, מולדת כנגד דיאספורה - ורצון להדגיש זיקות רב-כיווניות ורב-שכבתיות בין מולדות שונות.

כמו כן, בסדנה זו אנו מבקשים לגשר בין תחומי המחקר והנראטיבים השונים, ולחשוף באמצעות דיון בין תחומי את התפישות, התחושות והביטויים של מושג המולדת בקרב יהודי ארצות האסלאם וספרד, מעליית האסלאם ועד ימינו.

אנו מזמינים חוקרות וחוקרים להגיש הצעות להרצאות קצרות בנושאים הבאים (ובנושאים רלוונטיים אחרים)

- שאלות של אזרחות ונאמנויות כפולות
- רשתות דיאספוריות (כלכליות, תרבותיות, דתיות)
- היבטים כלכליים ותעסוקתיים
- היבטים דתיים
- שיוך לשוני וריבוי לשונות במציאות לאומית חד לשונית
- ביטויים אמנותיים ותוצרים תרבותיים
- מסגרות חוקיות ומשפטיות
- זהויות ספרדיות בין אימפריות למדינות לאום
- היבטים גיאופוליטיים

הסדנה תתקיים בתאריכים 16-17 בפברואר, 2026, ביד יצחק בן-צבי בירושלים, ובזום.
הצעות להרצאות במסגרת הסדנה, בצירוף תקציר בן 300 מלים וקורות חיים, יש לשלוח באמצעות [לינק זה עד לתאריך 3.9.2025](mailto:mbz@ybz.org.il).

בברכה,

חברי וועדת ההיגוי

אביעד מורנו, יובל עברי, מרים פרנקל, ימית רחמן-שרירא, נטע שראם

